

DOMINIK BOREK, ELŻBIETA WYRWICZ

TURYSTYCZNA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH W ŚWIETLE REGULACJI SEKTOROWYCH

Słowa kluczowe: *Gospodarstwa rolne, agroturystyka, imprezy turystyczne, powiązane usługi turystyczne, usługi hotelarskie, przewodnictwo turystyczne*

STRESZCZENIE

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych wskazuje, iż za inne obiekty, w których mogą być świadczone usługi hotelarskie, uważa się także wynajmowane przez rolników pokoje i miejsca na ustawianie namiotów w prowadzonych przez nich gospodarstwach rolnych, jeżeli obiekty te spełniają minimalne wymagania co do wyposażenia, oraz inne wymagania określone w przepisach prawa. Kwestia ewidencjonowania działalności rolników w tym zakresie została odpowiednio rozważona w ramach niniejszego artykułu. Odniesienie dotyczyć będzie również obszaru regulacji ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych. To wszystko zaprezentowane w relacji do działalności gospodarstw rolnych, celem ukazania ich specyfiki na gruncie regulacji prawa turystycznego.

DOMINIK BOREK, ELŻBIETA WYRWICZ

TOURIST ACTIVITY OF FARMS AGRICULTURAL IN THE TOURIST SECTORAL REGULATIONS

Keywords: *farms agricultural, agritourism, tourist events, linked travel arrangements, hotel services, tourist guidance*

SUMMARY

The Act of 29 August 1997 on hotel services and services of tour leaders and tourist guides indicates that other facilities in hotel services may be provided in rooms and places rented by farmers on their farms agricultural, if the facilities have the minimum requirements for equipment, and other requirements. The article will also apply to the area of regulation of the Act of 24 November 2017 on tourist events and linked travel arrangements. All of the cases will be presented in relation to the activity of farms agricultural, in order to show their specificity under the regulations of tourist law.

e-mail: elzbieta.wyrwicz@msit.gov.pl

AGATA BALIŃSKA

WIEJSKA TURYSTYKA KULTUROWA W KONTEKŚCIE TEORII ROZWOJU ENDOGENICZNEGO

Słowa kluczowe: *turystyka wiejska, kultura ludowa, teoria rozwoju endogenicznego*

STRESZCZENIE

W artykule zaprezentowano wiejską turystykę kulturową, której głównym potencjałem rozwojowym są walory kulturowe, w tym kultura ludowa. Dokonano analizy możliwości jej rozwoju w kontekście teorii rozwoju endogenicznego. Teoria ta zakłada, że w rozwoju danego obszaru wykorzystywany jest jego potencjał. Takim potencjałem w przypadku wiejskiej turystyki kulturowej są przede wszystkim walory kulturowe. Opracowanie ma charakter analityczny i wykorzystano w nim literaturę przedmiotu, w tym publikowane wyniki badań empirycznych kilku autorów.

AGATA BALIŃSKA

RURAL CULTURAL TOURISM IN THE CONTEXT OF THE THEORY OF ENDOGENIC DEVELOPMENT

Keywords: *rural tourism, folk culture, endogenous development theory*

SUMMARY

The article presents rural cultural tourism, whose main development potential is cultural values, including folk culture. An analysis of its development potential in the context of endogenous development theory was performed. This theory assumes that its potential is used in the development of a given area. Cultural values are such potential in the case of rural cultural tourism. The study is of analytical nature and the literature on the subject was used, including published results of empirical research of several authors.

e-mail: agata_balinska@sggw.pl

JAN ZAWADKA

DOZNANIA I DOŚWIADCZENIA TURYSTÓW JAKO DETERMINANTA KREOWANIA I ROZWOJU PRODUKTU AGROTURYSTYCZNEGO

Słowa kluczowe: *ekonomia doświadczeń, agroturystyka, przeżycia, doznania, doświadczenia, wrażenia.*

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest przybliżenie mało znanego nurtu ekonomii doświadczeń, jak również zaprezentowanie motywów, preferencji, zachowań, a także okoliczności oraz działań inicjujących powstawanie doznań i doświadczeń turystycznych towarzyszących osobom wypoczywającym w gospodarstwach agroturystycznych. W opracowaniu szczególną wagę przywiązano do dziedzictwa kulturowego obszarów wiejskich. Badania sondażowe z wykorzystaniem techniki ankiety przeprowadzone zostały w 2018 r. wśród 116 osób. Dobór próby miał charakter nielosowy – przypadkowy. Kwestionariusz ankiety rozpowszechniony został na grupach tematycznych na Facebooku i Instagramie, a także blogach i forach podróżniczych. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzić można, że dziedzictwo kulturowe obszarów wiejskich, zarówno to materialne, jak i niematerialne, jest dla turystów istotnym motywem do wyboru wsi na miejsce wypoczynku, jak również stanowi ono bardzo atrakcyjny motyw przewodni oferty agroturystycznej, będąc kwintesencją m.in. interesujących warsztatów rękodzielniczych, edukacyjnych czy wieczorków tematycznych.

JAN ZAWADKA

TOURIST IMPRESSIONS AND EXPERIENCES AS A DETERMINANT OF CREATION AND DEVELOPMENT OF AN AGRITOURISM PRODUCT

Keywords: *experience economy, agritourism, experiences, impressions, sensations.*

SUMMARY

The purpose of the article is to present the little-known current of experience economics, as well as to present motives, preferences, behaviors as well as circumstances and actions initiating the creation of tourist impressions and experiences accompanying persons on agritourism farms. Particular attention was paid to the cultural heritage of rural areas. Scientific research using the survey technique was conducted in 2018 among 116 people. The selection of the sample was intentional and non-random. The survey questionnaire was disseminated on thematic groups on Facebook and Instagram, as well as blogs and travel forums. Based on the research, it can be concluded that the cultural heritage of rural areas, both tangible and intangible, is for tourists an important motive for choosing a village as a place of rest, as well as it is a very attractive leitmotif of the agritourism offer being the quintessence of interesting handicrafts or educational workshops or themed evenings.

e-mail: jan_zawadka@sggw.pl

MAGDALENA WOŹNICZKO, DOMINIK ORŁOWSKI

DZIEDZICTWO KULINARNE DOLNEGO ŚLĄSKA I JEGO WYKORZYSTANIE W TURYSTYCE

Słowa kluczowe: *dziedzictwo kulturowe, dziedzictwo kulinarne, Dolny Śląsk, turystyka, wydarzenia kulinarne*

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono dziedzictwo kulinarne, które jest częścią dziedzictwa kulturowego. Kulinaria stanowią istotny element produktu turystycznego. Regionalna, lokalna i tradycyjna żywność skutecznie promuje rejon turystyczny oraz sprzyja rozwojowi turystyki, zwłaszcza wiejskiej czy kulinarnej.

W opracowaniu przedstawiono wyniki podjętych badań w zakresie wykorzystania dziedzictwa kulinarnego w rozwoju turystyki regionu. Wytypowano Dolny Śląsk jako obszar badań ze względu na wielobarwną mozaikę kulturową (po II wojnie światowej osiedlili się tam: Kresowianie, Polacy z Bukowiny i dawnej Jugosławii, Łemkowie i Ukraińcy, dolnośląscy Grecy, Żydzi, Niemcy) oraz wiążące się z tym bogate, zróżnicowane tradycje i zwyczaje kulinarne.

W opracowaniu dokonano przeglądu wydarzeń kulinarnych organizowanych cyklicznie na terenie Dolnego Śląska. Kalendarz imprez nawiązujących do dziedzictwa kulinarnego badanego regionu jest bogaty i urozmaicony. Przyczynia się to do rozwoju turystyki wiejskiej i wzbogacenia oferty kulinarnej na Dolnym Śląsku.

MAGDALENA WOŹNICZKO, DOMINIK ORŁOWSKI

CULINARY HERITAGE OF LOWER SILESIA AND ITS USE IN TOURISM

Keywords: *cultural heritage, culinary heritage, Lower Silesia, tourism, culinary events*

SUMMARY

The study deals with culinary heritage, which is part of the cultural heritage. Culinary is an important element of the tourist product. Regional, local and traditional food effectively promote the tourist area and promote the development of tourism, especially rural or culinary.

The study presents the results of research undertaken in the field of using culinary traditions in the development of regional tourism. Lower Silesia was selected as the research area due to the multicolored cultural mosaic (after World War II, Kresowianie, Poles from Bukowina and former Yugoslavia settled there, Lemkos and Ukrainians, Greeks from Lower Silesia, Jews, Germany) and the rich, diverse traditions associated with it and culinary habits.

The study reviews culinary events organized periodically in Lower Silesia. The calendar of events referring to the culinary heritage of the studied region is rich and varied. It contributes to the development of tourism in Lower Silesia.

e-mail: mwozniczko@poczta.onet.pl

ROBERT ANDRZEJCZYK, ARKADIUSZ NIEDZIÓŁKA

DZIEDZICTWO KULTUROWE JAKO CZYNNIK ROZWOJU TURYSTYKI WIEJSKIEJ NA PODHALU

Słowa kluczowe: *dziedzictwo kulturowo-historyczne, folklor, turystyka kulturowa*

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono dziedzictwo kulturowo-historyczne jako ważny czynnik rozwoju turystyki na obszarach wiejskich Podhala. Na podstawie literatury scharakteryzowano istotę dziedzictwa, przedstawiono jego elementy oraz pojęcia pokrewne, w tym istotę wiejskiej turystyki kulturowej. Część empiryczna artykułu obejmuje natomiast analizę wyników badań ankietowych przeprowadzonych w gminach wiejskich powiatu tatrzańskiego oraz trzech powiatu nowotarskiego, wchodzących w skład Podhala. Na ich podstawie stwierdzono duże znaczenie dziedzictwa kulturowo-historycznego w rozwoju turystyki w omawianym regionie oraz spore zaangażowanie samorządów gminnych w utrzymanie i kultywowanie dziedzictwa, w tym folkloru i różnych imprez kulturowych.

ROBERT ANDRZEJCZYK, ARKADIUSZ NIEDZIÓŁKA

CULTURAL HERITAGE AS A FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN PODHALE

Keywords *cultural and historical heritage, folklore, cultural tourism*

SUMMARY

The article presents cultural and historical heritage as an important factor in the development of tourism in rural areas of Podhale. Based on the literature, the essence of heritage was characterized, its elements and related concepts were presented, including the essence of rural cultural tourism. The empirical part of the article covers the analysis of the results of surveys conducted in the rural communes of the Tatra Count and the three communes of the Nowy Targ County in the Podhale region. On its basis, the great significance of cultural and historical heritage in the development of tourism in the discussed region was found, as well as considerable involvement of municipal self-governments in maintaining and cultivating heritage, including folklore and various cultural events.

e-mail: randrzejczyk@gmail.com
e-mail: arkadiusz.niedziolka@urk.edu.pl

MICHAŁ ROMAN, ANTONI ROMAN

WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W DZIAŁANIACH TERAPEUTYCZNYCH REALIZOWANYCH W TURYSTYCE WIEJSKIEJ

Słowa kluczowe: *dziedzictwo kulturowe, turystyka wiejska, agroturystyka, zdrowie, terapia*

STRESZCZENIE

Celem artykułu było zaprezentowanie możliwości wykorzystania dziedzictwa kulturowego w usprawnianiu organizmu ludzkiego podczas korzystania z usług turystycznych na obszarach wiejskich. Turystyka wiejska, w tym terapioturystyka, stanowi dziedzinę aktywności gospodarczej, która w czasach ogólnie „obecnego pośpiechu”, może znaleźć szerokie zastosowanie m.in. w działaniach relaksacyjnych i socjoterapeutycznych. Wzajemności terapeutycznych można wykorzystywać ergoterapię, czyli usprawnianie organizmu ludzkiego przez pracę, jak również arteterapię (leczenie przez sztukę). Artykuł ma charakter przeglądowy i wykorzystano w nim literaturę z zakresu turystyki wiejskiej z uwzględnieniem oddziaływania dziedzictwa kulturowego na procesy terapeutyczne.

MICHAŁ ROMAN, ANTONI ROMAN

THE USE OF CULTURAL HERITAGE IN ACTIVITIES THERAPEUTIC IMPLEMENTED IN RURAL TOURISM

Keywords: *cultural heritage, rural tourism, agritourism, health, therapy*

SUMMARY

The aim of the article was to present the possibilities of using cultural heritage in improving the human body when using tourist services in rural areas. Rural tourism, including therapy, is a field of economic activity, which in times of „current rush” in general, may be widely used, among others in relaxation and sociotherapeutic activities. The therapeutic classes can be used occupational therapy, the improvement of the human body by working, as well as art therapy (therapy through art). The article is a review and uses literature in the field of rural tourism, taking into account the impact of cultural heritage on therapeutic processes.

e-mail: michal_roman@sggw.pl

ELŻBIETA KMITA-DZIASEK, JÓZEFINA KRÓL-NOWINSKI

AKTYWIZACJA ZAWODOWA Kobiet POPRZEZ TURYSTYKĘ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA OBSZARACH WIEJSKICH

Słowa kluczowe: *agroturystyka, rolnictwo wielofunkcyjne, turystyka dziedzictwa kulturowego*

STRESZCZENIE

Kobiety stanowią bogaty kapitał ludzki o pierwszorzędym znaczeniu dla rozwoju obszarów wiejskich w Polsce. Gospodynie wiejskie mają swoją ugruntowaną pozycję w działalności agroturystycznej oraz stanowią potencjał rozwoju przedsiębiorczości w zakresie działalności związanych z rolnictwem wielofunkcyjnym i dziedzictwem kulturowym.

W niniejszym artykule podjęto się próby identyfikacji i oceny szans zawodowych kobiet, implikowanych rozwojem turystyki dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich. Analizę oparto o studia literaturowe oraz wyniki badań empirycznych prowadzonych w ramach projektów międzynarodowych, krajowych i regionalnych.

W artykule scharakteryzowano sytuację społeczno-ekonomiczną kobiet wiejskich w Polsce oraz czynniki determinujące rozwój wielofunkcyjności rolnictwa i turystyki dziedzictwa kulturowego. Analizie zostały poddane możliwości zatrudnienia, samozatrudnienia lub uzyskiwania dodatkowego dochodu kobiet w oparciu o usługi turystyczne związane z dziedzictwem kulturowym. Szczególny nacisk położono na endogeniczny potencjał gospodarstwa rolnego w zakresie wspierania agroturystyki i turystyki dziedzictwa kulturowego, stanowiących wybrane kierunki wielofunkcyjnego rolnictwa.

ELŻBIETA KMITA-DZIASEK, JÓZEFINA KRÓL-NOWINSKI

PROFESSIONAL ACTIVATION OF WOMEN THROUGH CULTURAL HERITAGE TOURISM IN RURAL AREAS

Keywords: *agritourism, multifunctional farming, heritage tourism*

SUMMARY

Women are rich human capital of primary importance for the development of rural areas in Poland. Rural housewives have their established position in agritourism and constitute the potential for entrepreneurship development in the field of activities related to multifunctional agriculture and cultural heritage.

The article deals with the identification and assessment of women's professional opportunities implied by the development of heritage tourism in rural areas. The analysis was based on literature studies and the results of empirical research conducted as part of international, national and regional projects.

The article characterizes the socio-economic situation of rural women in Poland and factors determining the development of multifunctionality of agriculture and heritage tourism. The possibilities of employment, self-employment or obtaining additional income for women based on heritage-related tourist services were analyzed. Particular emphasis was placed on the endogenous potential of the farm in maintaining and passing on traditions and culture related to farming, animal husbandry, local processing, running a rural household, as well as local identity shaped by the broadly understood rural economy.

e-mail: e.dziasek@cdr.gov.pl

j.krol@cdr.gov.pl

BOGDAN M. WAWRZYNIAK

CHARAKTERYSTYCZNE CECHY GOSPODARSTW BEZ ZIEMI I MAŁYCH GOSPODARSTW ROLNYCH W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Słowa kluczowe: *gospodarstwo bez ziemi, małe gospodarstwo rolne, płeć, wiek, działalność gospodarcza*

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono cechy gospodarstw bez ziemi i małych gospodarstw rolnych pod względem płci i wieku. Dla celów badawczych nie dysponowano trzecim czynnikiem, czyli danymi dotyczącymi poziomu wykształcenia rolniczego. Za gospodarstwo bez ziemi rolniczej (do 1 ha) uznano te jednostki, które w wyniku polityki strukturalnej lub transformacji systemowej, wyzbyły się gruntów rolnych, lecz nadal dysponują budynkami, obejściami gospodarczymi oraz przestrzenią nierolniczą. Z kolei za małe gospodarstwo rolne przyjęto jednostki do 5 ha użytków rolnych. Badania przeprowadzono poprzez pryzmat osób kierujących gospodarstwami rolnymi, które uznano jako tożsame z liczbą gospodarstw rolnych. Analiza wykazała, że kobiety jako osoby kierujące gospodarstwami rolnymi stanowiły 26,0% w przypadku gospodarstw bez ziemi i 32,3% w przypadku małych jednostek gospodarczych. Z kolei wiek badanych grup społecznych wykazał, że występowało więcej osób młodych w gospodarstwach bez ziemi (13,7%) w porównaniu do drugiej grupy badawczej (6,5%). Osoby starsze będące w wieku 65 lat i więcej, były reprezentowane w zbiorowości odpowiednio przez 20,3% i 35,3% badanej populacji.

Gospodarstwa bez ziemi prowadziły różnorodną działalność gospodarczą, a średnio na jedno gospodarstwo przypadało 2,0 ha użytków nierolniczych, przy czym 97,3% posiadało zwierzęta gospodarskie. W populacji osób kierujących gospodarstwami rolnymi różniącymi się cechami społecznymi (kobiety, młodzi rolnicy), nie stwierdzono istotnych odstępstw porównawczych odnośnie płci i wieku.

BOGDAN M. WAWRZYNIAK

CHARACTERISTIC FEATURES OF FARMS WITHOUT LAND AND SMALL FARMS IN EUROPEAN UNION COUNTRIES

Keywords: *farm without land, small farm, sex, age, economic activity*

SUMMARY

The paper presents features of farms without land and small farms in terms of sex and age. For research purposes, no third factor was available, i.e. data on the level of agricultural education. Farms without agricultural land (up to 1 ha) were considered those who, as a result of structural policy or political transformation, lost agricultural land and still have buildings, farms and non-agricultural areas. In turn, units for up to 5 ha of agricultural land were accepted for small farms. The research was conducted through the prism of people managing farms, which were considered identical to the number of farms. The analysis showed that women as managers of farms accounted for 26.0% for farms without land and 32.3% for small farms. In turn, the age of the surveyed social groups showed that there were more young people in farms without land (13.7%) compared to the second research group (6.5%). Elderly persons aged 65 and more were represented in the population by 20.3% and 35.3%, respectively, of the surveyed population.

Farms without land carried out various economic activities, and on average one farm had 2.0 ha of non-agricultural land, with 97.3% of farm animals. In the population of people managing farms with different social characteristics (women, young farmers), no significant comparative differences regarding gender and age were found.

e-mail: bogdan.wawrzyniak2@neostrada.pl

MAGDALENA MAĆKOWIAK

ODPOWIEDZIALNE SPOŁECZNIE WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO WSI W TURYSTYCE

Słowa kluczowe: Turystyka wiejska, dziedzictwo kulturowe, odpowiedzialność społeczna

STRESZCZENIE

Dziedzictwo kulturowe jest elementem niepodważalnie wpływającym na atrakcyjność turystyczną obszarów wiejskich. Jednak rozważając jego wykorzystanie w perspektywie trwałego rozwoju lokalnego pamiętać należy, że zasoby te nie są niewyczerpywalne i niezniszczalne. Niezwykle ważna jest zatem świadomość odpowiedzialnego użytkowania zarówno materialnych, jak i niematerialnych elementów dziedzictwa.

Celem teoretycznej analizy zawartej w artykule jest próba odpowiedzi na pytanie, jak w kontekście potencjalnych zagrożeń związanych z nieodpowiedzialnym użytkowaniem dziedzictwa kulturowego wsi w rozwoju turystyki, powinny wyglądać odpowiedzialne społecznie działania poszczególnych grup interesariuszy, sprzyjające jego podtrzymaniu i ochronie.

MAGDALENA MAĆKOWIAK

SOCIALLY RESPONSIBLE USE OF THE CULTURAL HERITAGE OF THE VILLAGE IN TOURISM.

Keywords: Rural tourism, cultural heritage, social responsibility

SUMMARY

Cultural heritage is an element which undoubtedly influences the tourist attractiveness of rural areas. However, when considering its use in the perspective of sustainable development, it should be remembered that these resources are not inexhaustible and indestructible. Therefore, awareness of the responsible use of both tangible and intangible elements of heritage is extremely important.

The purpose of the theoretical analysis contained in the article is to try to answer the question how in the context of potential threats related to the irresponsible use of the cultural heritage of villages in tourism development, socially responsible actions of individual stakeholder groups should be considered, supporting its sustainability and protection.

e-mail: mackowiak_magda@wp.pl

ANNA JĘCZMYK

WINNICE JAKO ELEMENT POLSKIEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA TERENACH WIEJSKICH

Słowa kluczowe: *winnica, wino, uprawa winorośli, terroire, turystyka terroir, enoturystyka*

STRESZCZENIE

Polska nie jest powszechnie uważana za kraj winiarski, jednak ma tradycje związane z winem i jego produkcją. Obecnie turystyka winiarska, enoturystyka, staje się coraz bardziej popularna na świecie i w Polsce. Winnice są tymi miejscami, gdzie nie tylko produkuje się wino, ale można je zwiedzić, czy przenocować, organizuje się tam biesiady przy winie lub wspólne zbieranie winorośli. Celem niniejszej pracy była charakterystyka winnic jako tych obiektów, które kultywują tradycję winiarską w Polsce, łącząc ją z propagowaniem enoturystyki. Opracowanie ma charakter teoretyczno-przeglądowy, do realizacji zastosowano metodę analizy literatury oraz analizy treści, wykorzystując wybrane, dostępne publikacje i strony internetowe.

ANNA JĘCZMYK

VINEYARDS AS AN ELEMENT OF POLISH CULTURAL HERITAGE IN RURAL AREAS

Keywords: *vineyard, wine, viticulture, terroire, terroir tourism, enotourism*

SUMMARY

Poland is not generally considered a wine-growing country, but it has traditions related to wine and its production. Currently, wine tourism, enotourism, is becoming increasingly popular in the world and in Poland. Vineyards are places where not only wine is produced, but they can be visited or they can spent the night there, wine feasts or joint vine picking are organized. The purpose of this work is to characterize vineyards as objects that cultivate the wine tradition in Poland, combining it with the promotion of enotourism. The study is of theoretical and review nature, the method of literature analysis and content analysis using selected available publications and websites are used for implementation.

e-mail: anna.jeczmyk@up.poznan.pl